

PREPOROD

www.sindikata-preporod.hr

**Riječ
predsjednika**

**Ako ne znaš
što je bilo**

Da su neuspjesi u sindikalnom poslu češći od uspjeha nije ništa novo. Ipak, teško se čak i nama vremensijim sindikalistima prisjetiti situacije kada je „post“ potrajao tako dugo. Zadnje se kakvo-takvo postignuće dogodilo prije godinu dana. Riječ je, dakako, o lanjskom Sporazumu tri obrazovna sindikata s Vladom. Vođeni njegovim tragom ovih su dana dva od tri potpisnika inicirala rješenje problema brige o nastavnicima strukovnih škola koji su zbog reforme ostali ili će ostati bez norme - djelomično ili u cijelosti.

Nisu sindikati samo inzistirali na održavanju sastanka, nego su na njega stigli s konkretnim prijedlozima. Druga je strana, na sastanak došla, praznih ruku. Rješenje oni vide u prebacivanju vrućeg krumpira ravnateljima od kojih se očekuje da budu čudotvorci u pronalasku sati kojih nema. Problema neće biti, tako misli druga strana, ako ravnatelji budu dobrohotni i domišljati. Ako u nekim slučajevima ne bude tako, a Bože moj, s ponekom se žrtvom u svakoj reformi ionako računa.

Za razliku od pogleda na problem Stipe Mamića i njegovih koji se svodi na onu „brigo moja pređi na drugoga“, sindikalisti su na sastanak došli s rješenjima. Nisu otkrivali toplu vodu, nego su postojeća rješenja za iste poslove iz osnovnih „preslikali“ na srednje škole. Skoro pa sva na sastanku predložena rješenja, vrijedi to istaknuti, već postoje u osnovnoškolskom pravilniku o normi. Ima li potrebe spominjati da se pravilnici pišu u Ministarstvu, a da ih potpisuje tamošnji „capo di tuti capi“.

Jedva da je predstavnik sindikata završio s obrazloženjem posljednjeg prijedloga, a s druge je strane stola uslijedio - negativan odgovor. Izostale su ovaj puta čak i izlike poput „Razmislićemo“, „Odgovoriti ćemo naknadno“, „Moramo se sa svojim konzultirati“... Odbijanje je državni tajnik garnirao čuđenjem: *Odakle vam sad to!? Pa niste dosad nikad tražili ujednačavanje sustava. Zemljo, otvori se!*

U pokušaju obrane neobranjivog državnog tajnika u jednom trenutku nadmašio, a to nije lako, samog sebe. On, koji je u prethodnoj rečenici upravo ocijenio neprihvatljivim naš prijedlog o ujednačavanju rješenja iz dvaju pravilnika o normi, u idućoj nam je rečenici „nabio na nos“ neusklađenost popisa škola s otežanim uvjetima rada u osnovnoškolskom i srednjoškolskom kolektivnom ugovoru. A što se tiče naših prijedloga, dodao je Mamić još i to kako se oni ionako odnose na „izmišljene poslove“ i da se zapravo „radi o tome da netko radi ono što uopće ne treba raditi“.

Za kraj evo i odbačenih prijedloga. Kako bi se olakšalo zaduživanje nastavnika kojima je zbog modularne nastave norma smanjena ili dovedena u pitanje, predložili smo da se petnaest godina star srednjoškolski pravilnik „refreša“ smanjenjem tjedne norme za poslove administriranja E-matice i E-dnevnik, poslove koordiniranja nacionalnih i međunarodnih projekata te poslove estetskog uređenja škole. Uz ova usklađivanja, dodali smo i dodatno smanjenje norme za nastavnike koji se u strukovnim školama brinu o satnici te nešto povoljnije rješenje od postojećeg po pitanju maksimalnog broja sati dodatne i dopunske nastave. Sve su ovo Stipe Mamić i Zrinka Mužinić Bikić - odbili!

RAZGOVOR MATIJA KROFLIN, GLAVNI TAJNIK NEZAVISNOG SINDIKATA ZNANOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA

VAŠE NEĆEMO, SVOJE NEMAMO!

Nakon odluke Vlade o ovogodišnjem povećanju osnovice za izračun plaća višestruko manjem od inflacije, jasno je bilo da predstoji razdoblje pada realne vrijednosti plaća radnika u javnim službama. Kako bi se to pokušalo spriječiti tri su obrazovna sindikata inicirala izradu „mehanizma korekcije osnovice u slučaju rasta potrošačkih cijena“, a potom i formuliranje više stavaka kojima treba nadopuniti članak 53. Temelnog kolektivnog ugovora. Cilj je tri obrazovna sindikata bio da svih jedanaest reprezentativnih sindikata zajednički od Vlade traže izmjene i dopune TKU-a. Kako prijedlog nije podržan od strane svih sindikata, pa čak i iz njega nije stao ni broj sindikata koji je dovoljan za pokretanje postupka izmjena i dopuna TKU-a, bezuspješnom se pokazala inicijativa obrazovnih sindikata. O samoj inicijativi, ali i o aktivnostima koje su ju pratile, razgovaramo s Matijom Kroflinom, glavnim tajnikom Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja, osobom koja je „osmislila“ korektivni mehanizam te najviše radila na artikulaciji Prijedloga i usuglašavanju različitih stajališta sindikata o pokretanju kolektivnih pregovora o izmjenama i dopunama Temelnog kolektivnog ugovora.

Što je potaklo tri obrazovna sindikata da najprije iniciraju pronalazak rješenja za zaustavljanje pada vrijednosti osnovice, a potom i pokretanje pregovora o izmjenama i dopunama TKU-a?

Gubimo bitku oko osnovnog pitanja: zaštite kupovne moći naših plaća. Inflacija nas tuče! Plaća učitelja ili nastavnika s 20 godina staža koji živi u Zagrebu ove je godine porasla za oko 13 eura neto, odnosno 0,9 posto. Istodobno, kumulativna inflacija porasla je gotovo četiri puta više, a ta će se dinamika do kraja godine samo pogoršavati.

Vladin prijedlog rasta osnovice nije bio prihvatljiv nijednom sindikatu javnih službi ni prije novog rasta cijena zbog rata u Iranu. Uz to, 12 sindikata javnih i državnih službi prikupilo je 33 tisuće potpisa članova nezadovoljnih osnovicom za 2026. godinu. Šest sindikata javnih službi organiziralo je prosvjed 21. ožujka, a i prosvjed sindikalnih središnjica 18. travnja dijelom je bio motiviran nezadovoljstvom osnovicom.

Zato je teško naći važniji razlog za reakciju Sindikata od ove inflacije. U ovom trenutku nema boljeg načina

Plaća učitelja ili nastavnika s 20 godina staža koji živi u Zagrebu ove je godine porasla za oko 13 eura neto, odnosno 0,9 posto. Istodobno, kumulativna inflacija porasla je četiri puta više, a ta će se dinamika do kraja godine samo pogoršavati

da reagiramo od zahtjeva za izmjenama i dopunama TKU-a u smjeru indeksacije osnovice. Vlada na taj zahtjev mora formalno-pravno odgovoriti, a s obzirom na rast cijena nikome ne može biti sporno da želimo zaštititi kupovnu moć svojih članova.

Međutim, većina reprezentativnih sindikata javnih službi nije prihvatila mišljenje i stavove triju obrazovnih sindikata o hitnoj potrebi takvog djelovanja. Pritom nisu ponudili ni drugo rješenje.

Propustili smo priliku djelovati na vrijeme. Nažalost, nije to prva takva propuštena prilika, a ako je suditi po pozicioniranju gospođe Šprem, koja i dalje drži Sindikat hrvatskih učitelja u fazi duboke hibernacije, neće biti ni zadnja.

Među članstvom prevladava mišljenje da je reakcija sindikata ispravna, ali i prespora. Jesu li sindikati spori i, ako jesu, što je razlog?

Reakcija nije prespora: ozbiljna zajednička reakcija sindikata zapravo ne postoji. Postoje inicijative i reakcije triju obrazovnih sindikata, kojima se, ovisno o situaciji, priključuju neki drugi sindikati, dok nasuprot tim reakcijama i aktivnostima stoji čelnica Sindikata hrvatskih učitelja.

Smatram da je za nemogućnost stvaranja adekvatnog pritiska na Vladu u posljednjih nekoliko godina najodgovornija pozicija tog sindikata. On već prilično dugo to-

lerira potpuno promašene poteze svoje čelnice, štetne i za njegove članove i za sve druge sindikate javnih službi.

Dok su tri obrazovna sindikata pokušavala korigirati koeficijente u obrazovanju, gđa Šprem uvjeravala je javnost i učitelje da su njihovi koeficijenti zapravo dobri, da su štrajkovi nezakoniti, što se nisu usuđivali izjaviti ni predstavnici Vlade, da se treba fokusirati na granske kolektivne ugovore i da će se ona unutar Vijeća za koeficijente boriti za poziciju učitelja.

Njezino je bavljenje opstrukcijom našeg rada i svrstavanje na stranu Vlade bilo suludo jer je išlo izravno protiv interesa njezinih članova. Pritom učitelji za potporu Vladinoj strani nisu dobili ništa za uzvrat. Kao ni u drugim sustavima javnih službi, nemaju granski ugovor i prijete im smanjenje postojećih prava. Koeficijenti su im ostali loši, gđa Šprem je potpisala Sporazum o ukidanju prosvjetnog dodatka koji je poziciju obrazovanja držao primjernom u odnosu na druge sustave. U međuvremenu je gospođa Šprem izašla iz Vijeća za koeficijente bez bilo kakvog rezultata rada u tom tijelu, a ni kroz tripartitizam ne postiže ništa za obrazovanje.

Rezultat je reputacijsko urušavanje i odljev članstva iz tog sindikata. Prema riječima bivše čelnice jednog od sindikata Matice, taj je sindikat

izgubio 5.000 članova. Ta brojka nije demantirana nikakvim dokazom i zato pokazuje razmjere štetnosti odluka koje su se donosile.

I prema našoj zadnjoj inicijativi za uvođenje indeksacije gđa Šprem imala je otpor. Teško se oteti dojmu da tog otpora ne bi bilo da je inicijativa došla od nekog drugog. Dokle god joj je važnije kontrirati inicijativama

triju obrazovnih sindikata nego štiti interese vlastitih članova, sindikati neće moći adekvatno i promptno reagirati. Sindikati obrazovanja moraju imati usuglašen i koordiniran stav. To ohrabruje i druge sindikate. Bez toga, Vlada pobjeđuje.

Ako već ne možemo puhati u isti rog, barem usmjerimo četiri roga u istom smjeru. Sada jedan sindikat pošto-poto puše u

suprotnom smjeru, ne mareći ni za interese svojih članova, ni za reputacijski trošak, ni za članstvo koje zbog toga gubi, a ni za širu i dugoročniju sliku sindikalizma.

Kako bi se i u kojim okolnostima provodila indeksacija?

Prema našem prijedlogu, indeksacija bi se provodila svakih šest mjeseci. Bila bi iznimka, ne

bi mijenjala redovne pregovore o osnovici i materijalnim pravima, a uključivala bi unaprijed definirani rast osnovice. Provodila bi se samo kada inflacija zaista brzo raste, kao sada i kao prije nekoliko godina tijekom COVID krize. U takvim bi nam situacijama osiguravala zaštitu realne vrijednosti osnovice.

Prijedlog smo izradili početkom svibnja i tada informirali kolege da moramo reagirati i da je to najbolji zajednički odgovor. No sve do kraja svibnja nismo ih uspjeli okupiti, iako smo to pokušali u tri navrata. Upozoravali smo da s tom inicijativom pred Vladu treba ići što prije. Budući da je za izmjene i dopune nužna većina sindikata, s prijedlogom nismo mogli ići sami.

Sada, nakon što je Vlada kroz svoje „antiinflacijske“ mjere najavila rušenje realnih plaća u ovoj godini, a vjerojatno ne planira ništa drugo ni za iduću, šansa za izmjene i dopune TKU-a i uvođenje indeksacije manja je nego prije mjesec dana.

Postoje li u drugim državama ili možda u Hrvatskoj ista ili slična rješenja za usklađivanje vrijednosti plaća i inflacije?

Indeksacije, naravno, postoje. Negdje su automatske, kao što

smo mi planirali predložiti, a negdje je određen rast cijena okidač za početak pregovora o plaćama. Međunarodno najpoznatiji primjer automatske indeksacije jest sustav u Belgiji, a postoje i primjeri u Hrvatskoj.

Primjerice, u kolektivnom ugovoru za Hrvatske autoceste iz 2022. definirana je automatska indeksacija, i to na mjesečnoj razini.

Ovakve bi se krize mogle ponavljati češće i zato nam je potrebno ugovaranje ovakvog instrumenta. Zaštita realne vrijednosti plaća minimum je na kojem sindikati moraju inzistirati.

Što će se učiniti ako sindikati ne uspiju pokrenuti postupak izmjena i dopuna TKU-a ili ako Vlada odbije sindikalni prijedlog?

Uspjeli smo se s drugim kolegama dogovoriti oko upućivanja zajedničkog zahtjeva za sastanak s Vladom. Cilj je saznati više o Vladinim planovima i iznijeti naše ideje za zaštitu realne vrijednosti plaća. Tri obrazovna sindikata od toga sigurno neće odustati. No nemamo mehanizme kojima bismo sami, za sve javne službe, mogli ugovarati i dogovarati bilo što. Stvar će ovisiti o drugim kolegama, ponajviše o SHU-u.

Andrija Puškarić

Prijedlog izmjena i dopuna Temelnog kolektivnog ugovora

Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i Vladi Republike Hrvatske sindikati su namjeravali uputiti Prijedlog izmjena i dopuna Temelnog kolektivnog ugovora za zaposlenike u javnim službama u kojemu predlažu dopunu članka 53. Temelnog kolektivnog ugovora novim stavcima kojima se uvodi mehanizam korekcije osnovice u slučaju rasta potrošačkih cijena.

Iza stavka 6., članka 53. predlaže se umetnuti nove stavke koji glase:

„(7) Iznimno, ako kumulativna šestomjesečna stopa rasta cijena, mjerena indeksom potrošačkih cijena koji objavljuje Državni zavod za statistiku na međumjesečnoj razini, u nekom od razdoblja premaši 3 %, iznos osnovice za obračun plaće u idućem šestomjesečnom razdoblju definirat će se automatizmom, sukladno sljedećoj formuli:

$$OSNOVICA_{t1 \rightarrow t+6} = (OSNOVICA_t) \times \left(1 + \left(\left(\text{kumulativ} \frac{\Delta CPI_{t-6 \rightarrow t-1}}{100}\right) - \left(\text{kumulativ} \frac{\Delta OSNOVICA_{t-6 \rightarrow t-1}}{100}\right)\right)\right)$$

(8) Osnovica se automatskim usklađivanjem iz stavka 7. ne može korigirati na niže.

(9) U slučaju da inflacija iz stavka 7 premaši 6 posto, osnovica se neće korigirati automatski nego sporazumom Vlade i sindikata javnih službi u obliku Dodatka TKU-u.

(10) U slučaju izostanka sporazuma iz stavka 9. ovoga članka, osnovica za obračun plaće automatski će se povećati za 80% korekcije predviđene stavkom 7. ovoga članka.”

DVA SASTANKA SREDNJOŠKOLSKIH I JEDAN OSNOVNOŠKOLSKIH PREGOVARAČKIH ODBORA

ISTA META, ISTO ODSTOJANJE

Nema dogovora dviju strana ni o jednom otvorenom pitanju ili sadržaju konkretnog članka kolektivnih ugovora za osnovne i srednje škole. Vladini pregovarači očito imaju zabranu ugovaranja novih prava ili poboljšanja postojećih prije nego što Vlada izađe s prijedlogom „antiinflacijskih mjera“ koje će se u nekom dijelu odnositi i na pregovore o granskim kolektivnim ugovorima u javnim službama

Iako su u svibnju održana dva sastanka srednjoškolskog pregovaračkog odbora i jedan sastanak osnovnoškolskog pregovaračkog odbora s predstavnicima Vlade, nije postignut dogovor dviju strana ni o jednom otvorenom pitanju ili sadržaju konkretnog članka. Kako objasniti jalovost pregovarača dviju strana? Vladini pregovarači očito imaju zabranu ugovaranja novih prava ili poboljšanja postojećih prije nego što Vlada izađe s prijedlogom „antiinflacijskih mjera“ koje će se u nekom dijelu odnositi i na pregovore o granskim kolektivnim ugovorima u javnim službama. Sindikalni su pregovarači bez akcija nemoćni nametnuti drugoj strani prihvaćanje svojih zahtjeva.

Srednjoškolski pregovori

Iako za razliku od sindikata koji pregovaraju o osnovnoš-

kolskom kolektivnom ugovoru, dva srednjoškolska sindikata nastupaju u pregovorima usuglašeno, zbog očite namjere vladinih pregovarača da se ništa ne ugovori prije nego stigne „zeleno svjetlo“ s vrha, nikakvih rezultata nije bilo na dva (15. i 29. svibnja) održana pregovaračka sastanka. Glavnu riječ u ovim pregovorima, uostalom kao i u osnovnoškolskim, ima državni tajnik Stipe Mamić. Konkretnih odgovora nije bilo ni o jednom od sindikalnih prijedloga. Sindikatima nisu predočeni pokazatelji o financijskom učinku pojedinih materijalnih prava.

Iako su, prema Stipi Mamiću, održani međuresorni sastanci, na njima nije usuglašeno rješenje ni za jedno od pitanja koja su zajednička u pregovorima o granskim kolektivnim ugovorima. Druga strana odbija čak i

sindikalnu inicijativu da se prekine s objavljivanjem tendencioznih priopćenja o visini nastavničkih plaća. Stipi Mamiću i „njegovima“ ništa ne znači čak ni argument da ni jedno drugo ministarstvo ne radi na ovaj način štetu „svojim“ sindikatima. Pri svakom spominjanju Sporazuma tri obrazovna sindikata i Vlade, Mamić ne propušta o njemu govoriti podcjenjivački. Predstavnici Vlade izbjegavaju prioritarno pregovarati o plaćanju dežurstava na ispitima državne mature. Tako se, čak ako nekog dogovora o ovom pitanju i bude, izbjegava bilo kakva nova financijska obveza već u ovoj godini. Nakon što je Vlada, dan uoči održavanja drugog pregovaračkog sastanka, izašla s „antiinflacijskim mjerama“, predstavnicima sindikata nije odgovoreno hoće li se i kako mjere Vlade odraziti na daljnje

vođenje pregovora o granskim kolektivnim ugovorima.

Osnovnoškolski pregovori

Održan je samo jedan pregovarački sastanak (19. svibnja) o sklapanju osnovnoškolskog kolektivnog ugovora. Drugi se puta pregovori vode tako da se ide članak po članak, od početka prema kraju dosadašnjeg ugovora. Budući da nema usuglašavanja sindikalnih stajališta prije pregovora, svaki od sindikata na pregovorima iznosi vlastita stajališta i zahtjeve. Od 1. do 13. članka sindikati su iznijeli niz prijedloga od kojih se ni na jedan druga strana nije pozitivno očitovala. Među ostalim predloženo je da se drukčijom definicijom izvora financiranja omogućiti primjena kolektivnog ugovora na sve koji sa školom imaju sklopljen ugovor o radu, da važenje kolektivnog ugovora bude četiri,

a ne dvije godine kako predlažu predstavnici Vlade, da se popis radnih mjesta nadopuni „operativnim djelatnicima, njegovateljima i pomoćnicima u nastavi“, da se među posebne uvjete rada uvrste i rad s darovitim učenicima, razrednički poslovi, nastava u kući i poslovi koordiniranja održavanja nacionalnih ispita...

Iako se na sastanku nije stiglo do članka 38., kojim je regulirano „umanjenje radne obveze učitelja“, u jednom je trenutku Stipe Mamić napomenuo kako će njihov prijedlog biti da se, zbog usklađivanja sa Zakonom o plaćama, ovo pravo konzumira isključivo kroz umanjenje norme i da više nema mogućnost odustajanja od smanjene norme u zamjenu za uvećanje osnovne plaće za 4 posto. Ovo je zasad jedina najava umanjenja nekog od postojećih prava.

Milan Novačić

VIKTOR GOTOVAC

Stvaran i pravno ozbiljan problem

O Pritužbi Međunarodnoj organizaciji rada razgovaramo s njenim autorom Viktorom Gotovcem, profesorom Radnog prava na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Istaknuti profesor Radnog prava pojašnjava povod zbog kojeg se išlo prema internacionalizaciji problema kršenja kolektivnog ugovora, postupak kojemu će Pritužba biti podvrgnuta, izgleda za uspješno okončanje spora i važnost Pritužbe za buduće djelovanje sindikata u Hrvatskoj.

Što je Međunarodna organizacija rada i je li podnošenje tužbe protiv svoje države uobičajena praksa?

Tri obrazovna sindikata podnijela su pritužbu Međunarodnoj organizaciji rada, specijaliziranoj agenciji Ujedinjenih naroda nadležnoj za utvrđivanje, promicanje i nadzor međunarodnih radnih standarda, radnih prava, socijalnog dijaloga i sindikalnih sloboda. Postupak pred Međunarodnom organizacijom rada nije sudski postupak u klasičnom smislu riječi te se pred njom ne vodi parnica protiv države kao pred domaćim sudom. Riječ je o međunarodnom nadzornom mehanizmu u kojem sindikati, organizacije poslodavaca ili države mogu upozoriti na to da neka država ne poštuje obveze koje je preuzela ratifikacijom konvencija Međunarodne organizacije rada. Stoga ovdje nije riječ o klasičnoj „tužbi protiv države“, iako se u javnosti takav izraz često koristi. Pravno je točnije govoriti o pritužbi zbog navodne povrede međunarodnih radnih standarda.

Takve pritužbe nisu svakodnevne, ali ni neuobičajene u međunarodnom radnom pravu. Osobito je tako kada je riječ o slobodi udruživanja, za koju postoji poseban mehanizam pred Odborom za slobodu udruživanja Međunarodne organizacije rada, koji razmatra navode da je država povrijedila pravo na organiziranje i kolektivno djelovanje, osobito pravo radnika i sindikata da se slobodno organiziraju, djeluju, pregovaraju, prosvjeduju i štite interese svojih članova. Pritužbu Međunarodnoj organizaciji rada ne treba promatrati kao izraz „nelojalnosti“ prema vlastitoj državi. Naprotiv, taj međunarodnopravni mehanizam postoji upravo zato da bi se države podsjetilo na obveze koje proizlaze iz konvencija koje su same ratificirale.

Svaka se tužba podnosi nakon što stranka smatra da je neko njeno pravo prekršeno. O kojem se pravu ili više njih radi?

Riječ je prije svega o pravu na sindikalno djelovanje te o autonomiji kolektivnog pregovaranja. Povod je bio sindikalni prosvjed organiziran od sindikata javnih službi, podnositelja ove pritužbe, u kojem se pojavilo pitanje o pravu radnika na korištenje plaćenog dopusta, odnosno radnog dana uz naknadu plaće, radi sudjelovanja u takvoj sindikalnoj aktivnosti. Temeljni kolektivni ugovor za

Postupak pred Međunarodnom organizacijom rada može imati značenje koje nadilazi konkretan slučaj. Može postaviti standard da se kolektivni ugovor ne smije tumačiti jednostrano, da sindikalni prosvjed jest legitimna sindikalna aktivnost i da se sloboda udruživanja ne štiti samo kada je tiha, uredna i bezopasna za poslodavca ili vlast

zaposlenike u javnim službama predviđa upravo takvo pravo, i to godišnje na dva radna dana plaćenog dopusta radi sudjelovanja na sindikalnim susretima, seminarima, obrazovanju za sindikalne aktivnosti i „drugim sindikalnim aktivnostima“. Sindikati smatraju kako je upravo sindikalni prosvjed takva druga sindikalna aktivnost. Jer ako sindikalni prosvjed koji organizira sindikat radi zaštite interesa svojih članova nije „druga sindikalna aktivnost“, tada se opravdano postavlja pitanje što bi ta ugovorna formulacija uopće trebala značiti. Ministarstvo nadležno za rad zauzelo je, pak, suprotno stajalište, tvrdeći kako prosvjed nije sindikalna aktivnost u smislu te odredbe. Time je, po sindikalnom shvaćanju, država jednostrano intervenirala u tumačenje kolektivnog ugovora i faktično utjecala na poslodavce u javnim službama, školskim i visokoškolskim ustanovama te znanstvenim institutima da radnicima uskrate kolektivno ugovoreno pravo.

Spor, dakle, nije samo o jednom danu plaćenog dopusta. Kada bi bilo samo to, radnici bi zaštitu tražili isključivo pred domaćim sudovima, što i čine. No šira perspektiva ovog problema jest u tome što država, kao jedna ugovorna strana kolektivnog ugovora, ali istodobno i kao javna vlast, pokušava meritorno i autoritativno odrediti što jest, a što nije sindikalna aktivnost. Time se otvara pitanje poštovanja konvencija Međunarodne organizacije rada, konkretno Konvencije br. 87 o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje te Konvencije br. 98 o pravu na organiziranje i kolektivno pregovaranje. Ako Vlada, koristeći autoritet javne vlasti, pre-

pisa, već je ušla u formalnu proceduru. Međunarodna organizacija rada je najavila dostavu pritužbe Vladi Republike Hrvatske, radi očitovanja. Sindikatima je, također, omogućeno da u roku od mjesec dana dostave dodatne informacije, osobito o domaćim upravnim ili sudskim postupcima povezanim sa navodima iz pritužbe te o njihovim ishodima. To je posebno važno jer su u međuvremenu donesene različite sudske odluke u Republici Hrvatskoj. Neke priznaju pravo radnika na plaćeni dopust za sindikalni prosvjed, dok druge zauzimaju suprotno stajalište. Ta podijeljena praksa dodatno pokazuje kako problem nipošto nije samo teorijski, već stvaran i pravno ozbiljan jer onemogućava stabilno okruženje kolektivnog djelovanja sindikata.

U daljnjoj proceduri, nakon što Vlada dostavi svoje očitovanje, Odbor za slobodu udruživanja razmatrat će predmet. Ako Vlada ne odgovori u razumnom roku, Odbor svejedno može nastaviti s ispitivanjem. Odbor potom usvaja zaključke i preporuke koje se objavljuju u izvješćima Međunarodne organizacije rada. U nekim slučajevima postoji i mogućnost dobrovoljnog mirenja, no samo ako na to pristanu i sindikat podnositelj i Vlada. To je političko-proceduralna mogućnost, ne i obveza.

Zbog čega je ishod ovog spora važan za sindikate koji su Pritužbu podnijeli, ali i za sindikate općenito?

Ishod ovog spora važan je za sindikate koji su pritužbu podnijeli, ali i za sve sindikate u Republici Hrvatskoj. Ako se prihvati da država može jednostranim mišljenjem odrediti da sindikalni prosvjed nije sindikalna aktivnost, tad se uvodi opasan presedan i nepredvidivost. Jer, svaki oblik sindikalnog djelovanja koji vlasti ili poslodavcu nije ugodan ili prihvatljiv mogao bi se administrativno prikazati kao nešto izvan sindikalne zaštite. I to bi se moglo učiniti jednostrano, ugrožavajući dvostranu obveznost zajedničkih odredbi postignutog kolektivnog ugovora. To bi sindikate svelo na organizacije koje smiju održavati seminare i sastanke, no ne i učinkovito javno artikulirati interese radnika. Ili bi se za svako tumačenje zajedničke odredbe trebali obraćati i podlagati poslodavačkoj strani. Ili, još gore, svakodnevnim stavovima političkih izvršnih aktera. A to nije smisao sindikalne slobode.

Zato je ovaj predmet važan i simbolički i pravno. Ne tiče se samo obrazovnih sindikata, jednoga prosvjeda ili jednoga dana plaćenog dopusta. Tiče se pitanja tko odlučuje o sadržaju sindikalne aktivnosti: sindikati u okviru zakona i kolektivnog ugovora ili država jednostranim administrativnim stavom. Upravo zato postupak pred Međunarodnom organizacijom rada može imati značenje koje nadilazi konkretan slučaj. Može postaviti standard da se kolektivni ugovor ne smije tumačiti jednostrano, da sindikalni prosvjed jest legitimna sindikalna aktivnost i da se sloboda udruživanja ne štiti samo kada je tiha, uredna i bezopasna za poslodavca. Ili vlast. Sloboda sindikalnog djelovanja znači najviše upravo kada je sindikalno djelovanje neugodno onome prema kome je usmjereno.

Milan Novačić

Šira perspektiva ovog problema jest u tome što država, kao jedna ugovorna strana kolektivnog ugovora, ali istodobno i kao javna vlast, pokušava meritorno i autoritativno odrediti što jest, a što nije sindikalna aktivnost

uzima ulogu jednostranog tumača kolektivnog ugovora te sindikalnom prosvjedu administrativnim mišljenjem odriče status sindikalne aktivnosti, tad se zadire u samu srž sindikalne autonomije, kako u pogledu sindikalnog djelovanja, tako i u pogledu kolektivnog ugovaranja i uređenja radnih odnosa.

Ako MOR Pritužbu proglašiti utemeljenom, kakve se sankcije i protiv koga mogu očekivati?

Ako Odbor za slobodu udruživanja pritužbu ocijeni utemeljenom, ne treba očekivati „sankcije“ u smislu novčane kazne, presude na naknadu štete ili neposredne pravne prisile prema državi, Vladi, ministru, školi ili ravnatelju. Međunarodna organizacija rada ne funkcionira kao kazneni ili građanski sud. Snaga takvog postupka drukčije je naravi: politička, međunarodnopravna i institucionalna. Odbor može utvrditi da postupanje države nije u skladu s načelima slobode udruživanja i kolektivnog pregovaranja, može zatražiti od Vlade da izmijeni praksu, da se ubuduće suzdrži od jednostranih intervencija u tumačenje kolektivnih ugovora, da osigura poštovanje sindikalnih aktivnosti te o poduzetim mjerama izvijesti Međunarodnu organizaciju rada. Takve preporuke nisu „kazna“ u pojednostavljenom smislu, no za državu-članicu Međunarodne organizacije rada imaju ozbiljnost i težinu, ulaze u međunarodni nadzorni sustav, prate se te mogu imati reputacijski, politički i pravni značaj.

Pritužbu su sindikati uputili u ožujku. Kakva je daljnja procedura u postupku?

Iz dopisa Međunarodne organizacije rada proizlazi da je pritužba zaprimljena i registrirana kao predmet pred Odborom za slobodu udruživanja, predmet broj 3528. To je važno jer znači da pritužba nije ostala samo na razini poslanog do-

6. svibnja Održan sastanak sindikata javnih službi koji su inicirala tri obrazovna sindikata. Sastanak je sazvan s ciljem predstavljanja rješenja o usklađivanju osnovice za izračun plaće. Rješenje je objavljeno na konferenciji za medije povodom obilježavanja Praznika rada. Zbog polovičnog odaziva na sastanak nije postignut dogovor ni o prihvaćanju predloženog rješenja niti o načinu na koji će se nastupiti prema Vladi.

kojima bi se poboljšao položaj učitelja, stručnih suradnika i ostalih zaposlenika u posebnim ustanovama. Prijedlozi uporište nalaze u potrebi usklađivanja osnovnoškolskog kolektivnog ugovora sa srednjoškolskim.

7. svibnja Predsjednik Sindikata sudjelovao na konferenciji „35 godina samostalne Hrvatske: znanost, demokracija i budućnost“ u organizaciji Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja i Ideje.hr. održanoj u Novinarskom domu u Zagrebu. U okviru konferencije održana su dva okrugla stola: „Rađanje demokracije“ i „Budućnost demokracije i solidarnosti“.

15. svibnja Održan drugi sastanak obnovljenih pregovora za sklapanje srednjoškolskog kolektivnog ugovora. Nije se pregovaralo o konkretnim člancima iz dosadašnjeg ugovora, nego se raspravljalo o tri sindikatima sporna pitanja: Redovitim objavljivanju tendencioznih podataka o visini nastavnčkih plaća, zaštiti nastavnika strukovnih škola koji zbog modularne nastave gube satnicu i prioritonom rješavanju pitanja plaćanju dežurstava na ispitima državne mature. Dvije su se strane dogovorile jedino oko održavanja sastanka o problemima nastalim zbog uvođenja modularne nastave.

poslova koordiniranja održavanja nacionalnih ispita. Nije prihvaćen ni jedan od sindikalnih prijedloga. Do eventualnog prihvaćanja, stav je pregovarača Vlade, može doći tek na samom kraju pregovora.

20. svibnja Održan sastanak između predstavnika Ministarstva i predstavnika dva reprezentativna srednjoškolska sindikata o problemu radno-pravnog statusa nastavnika strukovnih škola nakon jednogodišnje zaštite ostvarene Sporazumom Vlade i tri obrazovna sindikata. Od 5 prijedloga sindikalne strane - umanjuju norme za administriranje E-matice i E-dnevnika, umanjuju norme za obavljanje poslova estetskog uređenja škole, umanjuju norme za poslove koordiniranja nacionalnih i međunarodnih projekata, delimitiranju maksimalnog broja sati dopunske i dodatne nastave i prioritonom zapošljavanju tehnoloških viškova uvjetovanih reformom strukovnog obrazovanja - predstavnici Vlade su razumijevanje pokazali samo za posljednji od prijedloga. Na razumijevanje druge strane nije naišao ni prijedlog sindikata o produljenju važenja na još godinu dana članka 5. Sporazuma.

sastanak o srednjoškolskim pregovorima. Odlučeno je i da se godišnje savjetovanje održi 24., 25. i 26. listopada u Opatiji. Podnesen je i izvještaj o trenutačnom stanju aktivnosti vođenja sudskih sporova radi osporenog prava o korištenju dana plaćenog dopusta zbog sudjelovanja na prosvjedu.

25. svibnja Nakon slabog odaziva sindikata javnih službi na sastanak iniciran od strane tri obrazovna sindikata 6. svibnja, održan je još jedan sastanak istim povodom. Ovaj je puta odaziv bio bolji. Prijedlog obrazovnih sindikata o „indeksaciji“ osnovice kojim bi se nadopunio članak 53. Temeljnog kolektivnog ugovora stavcima kojima se uvodi mehanizam korekcije osnovice u slučaju rasta potrošačkih cijena, nema podršku dovoljnog broja sindikata koji mogu pokrenuti izmjene i dopune TKU-a. Dogovoreno je da se zatraži organizacija hitnog sastanaka s predstavnicima Vlade na kojem bi se razmotrile mogućnosti zaštite cijene rada u javnim službama.

27. svibnja U zadarskoj osnovnoj školi Petra Preradovića osnovana podružnica Preporoda. Za sindikalnu povjerenicu izabrana je Branka Mihatov Perkov, a za zamjenicu povjerenice Margarita Morić. Preporod u Zadarskoj županiji djeluje u 14 školskih ustanova, 13 osnovnoškolskih i 1 srednjoškolskoj. **ČESTITAMO!**

* U Osnovnoj školi Petrijanec održan sastanak ŽV-a Varaždinske županije, 27. svibnja u Tehničkoj školi Daruvar održan sastanak ŽV-a Bjelovarsko-bilogorske županije i 28. svibnja u Karlovačkoj Mješovitoj industrijsko-obrtničkoj školi održan sastanak ŽV-a Karlovačke županije. Na sastancima su predstavljani sadržaji s 14. sjednice Glavnog vijeće i aktualnosti u sindikalnoj organizaciji.

28. svibnja Vlada predstavila mjere antinflacijske politike. Njima se ne dovodi u pitanje porast osnovice 1+1+1, ali i poziva sindikate na „solidariziranje“ u kontekstu aktualnih kolektivnih pregovora. Vlada ne namjerava do kraja 1. kvartala 2027. povećavati osnovicu za izračun plaća.

29. svibnja Nastavljeni pregovori reprezentativnih srednjoškolskih sindikata o sklapanju srednjoškolskog kolektivnog ugovora. Iako su najavljeni međuresorni sastanci, prema Stipi Mamiću, održani, na njima nije donesen stav o rješenjima koja bi se trebala odnositi na sve granske kolektivne ugovore. Ministarstvo još nema stav o prestanku objavljivanja sindikalnoj strani spornih podataka o visini nastavnčkih plaća. Izostao je odgovor na pitanje upućeno predstavnicima Vlade o tome kako će se antiinflacijske mjere Vlade odraziti na pregovore o granskim kolektivnim ugovorima.

11. svibnja Osnovana podružnica u rapskoj Osnovnoj školi Ivana Rabljanina. Za sindikalnu povjerenicu izabrana Mirela Domijan, a za njenu zamjenicu Anamari Pijaža-Mikelić. U Primorsko-goranskoj županiji Preporod organizirano djeluje u 35 školskih ustanova 27 osnovnoškolskih i 8 srednjoškolskih. **ČESTITAMO!**

13. svibnja Tanja Biloglav, predsjednica Odbora za posebne ustanove, predstavila predsjedniku Sindikata prijedloge Odbora

19. svibnja Održan 3. sastanak obnovljenih osnovnoškolskih pregovora. Pregovaralo se isključivo o proširivanju „posebnih uvjeta rada“ prihvaćanjem novih sindikalnih zahtjeva. Predloženo je uvrštavanje među „posebne uvjete rada“ rad učitelja s darovitim učenicima, održavanje nastave u kući, razredničkih poslova i

23. svibnja U Zagrebu održana 14. sjednica Glavnog vijeća. Prihvaćena su 3 izvještaja Predsjednika: Izvještaj o zajedničkim aktivnostima tri obrazovna sindikata, izvještaj o tri pregovaračka sastanka osnovnoškolskih pregovora i izvještaj o dva održana

Večernji list, subota, 2. svibnja 2026. 3

JAVNI I DRŽAVNI ZAPOSLENICI NE MOGU ČEKATI DO JESENI

Tri obrazovna sindikata: Više osnovice plaća odmah!

Tri obrazovna sindikata jučer su u Maksimiru, uz čestitke za Međunarodni praznik rada, zatražili su od Vlade da „sad i odmah“ korigira osnovicu za obračun plaća u javnom i državnom sektoru s obzirom na rast cijena, inflacije i životnih troškova. „Jer zaposlenici ne mogu na to čekati do jeseni“.

Glavni tajnik Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja Matija Krofelin rekao je da će inflacija još porasti dolaskom turističke sezone, a da je Vlada jednostrano, bez dogovora sa sindikatima, za sve svoje zaposlenike definirala rast osnovice od jedan posto.

„Nužan je hitan i interventan rast osnovice za sve zaposlene u državnim i javnim službama“, istaknuo je Krofelin. Osnovica nije bila primjerena ni prije zbjivanja na Bliskom istoku i eksplozivnog rasta cijena, a sada je apsolutno neprihvatljiva. Nadamo se da će se Vlada pobrinuti za 250.000 zaposlenih za koje je odgovorna i da će osnovica u kraćem roku biti korigirana, dodao je.

U prigodi Praznika rada Krofelin je ocijenio da su u proteklih 150 godina ostvareni znatni pomaci u unapređenju i zaštiti radničkih prava, ali da okolnosti u kojima danas živimo pokazuju da taj posao nije gotov. „Budućnost nas upozorava da će kolektivno djelovanje radnika i sindikata biti još važnije za ukupan razvoj društva“, kazao je. Upozorio je i na problem dehumanizacije rada, koji se sve više vraća unazad, gotovo na razinu od prije 150 godina, kada je radnik bio tretiran kao lako zamjenjiva roba čija je cijena bila izrazito niska.

Predsjednik Školskog sindikata Preporod Željko Stipić rekao je da, unatoč tome, premijer uvjerava da

Kad je riječ o 600 eura razlike u plaćama u privatnom i javnom sektoru Stipić kaže: *Kruške i jabuke*

hrvatski kreditni rejting nije nikada bio bolji te da plaće i mirovine nisu nikada bolje pratile životne troškove. Na pitanje o razlikama u plaćama između privatnog i javnog sektora, koje iznose oko 600 eura, odgovorio je da je „teško uspoređivati kruške i jabuke“, budući da struktura zapo-

slenih nije ista. Primjerice, u obrazovanju radi 83 posto zaposlenih s visokom stručnom spremom, dok je u realnom sektoru taj udio tek nešto veći od 20 posto. Ustvrdio je da to iz Vlade rade smisleno kako bi stvorili animozitet prema onome tko upozorava na istinu – tri obrazovna sindikata.

Napomenuo je i da su sindikati Međunarodnoj organizaciji rada podnijeli tužbu protiv Republike Hrvatske o kojoj bi se trebalo odlučivati u lipnju. Upozorili su na kršenje dvije vrlo važne međunarodne konvencije koje je Hrvatska ratificirala – da su demonstracije i prosvjedi sindikalno aktivnost te da jedna strana nema pravo samostalno tumačiti ugovor koji su potpisale obje strane. Upravo je to učinila Vlada premijera Andreja Plenkovića putem Ministarstva rada uz servistranje onih koji su odradili taj nečastan posao, ustvrdio je Stipić.

Na upit o uhićenjima učenika koji su slali lažne dojave o postavljenim bombama u školama, predsjednik Nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama Zrinko Turalija rekao je da će biti zanimljivo vidjeti kako će na takvo neodgovorno ponašanje reagirati pravobraniteljica za djecu i pravosuđe. (h)

prenosimo iz tiska

Večernji list, Jutarnji list, NOVI LIST, školske novine, Glas Slavonije, SLOBODNA DALMACIJA, Radnički PORTAL, Glas Koncila, 24 SATA

vijesti

Praznik rada Zagrepčani proslavili Prvi maj uz četrdeset tisuća porcija graha

U Maksimiru su se pojavili i gradonačelnik Tomislav Tomašević, predsjednik Gradske skupštine Matej Mišić i ministar rada Alen Ružić

„Tradično se da kao jedan od najvećih poljodolovaca brinemo na gradskom – rekao je Tomašević. Gradonam je se na predstavi pridružio i školski sindikat Preporod. Međunarodni sindikat znanosti i visokog obrazovanja i Nezavisni sindikat zaposlenih u srednjim školama Hrvatske.

Borba je oživjela izlagateljima, kažu, taču među građanima i otvoreni razgovor o stanju obrazovanja i školstva i o odnosima s Vladom. Željko Stipić iz Školskog sindikata Preporod upozorio je da se premijer Andrej Plenković žaljeva u radni struktura i da je to smanjenje broj srednjoškolskih uplatnja u visokim pravnim radnička u obrazovanju najavljuje tužbu protiv Vlade Međunarodnoj organizaciji ra-

Stipić je istaknuo da su plaće zaposlenih raste samo i postoje, dok inflacija raste brzom. Izjavio je da se mora doći do rješenja za sve zaposlene. Porast plaća je sve od istraživanja primjenom – kazao je ministar Ružić.

Stipić je i ove godine Praznik rada obilježio na Marijanskoj, gdje je održana tradicionalna proslava graha uz zabavni program i svečani obilježavanje. Marijanska vidi-lica sve je od jutra bila ispunjena poželjivom svibnjom generacijom. (h)